

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: **The Politics of Modernization**

Snellen, I. Th. M.

Citation

Snellen, I. T. M. (1968). Boekbespreking van: The Politics of Modernization. *Acta Politica*, 3: 1967/1968(4), 378-380. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451071>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451071>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

nationaal lichaam ter regeling van politieke geschillen tussen de staten sinds de vredesconferentie uit de negentiger jaren van de negentiende eeuw levend was, wordt door de schrijvers niet vermeld. Maar de schrijvers bestuderen de Volkenbond en haar wezen, hetzij werkelijkheid, hetzij chimaere, in het geheel niet.

Zo kunnen wij doorgaan. Politiek is het boek oppervlakkig en tendentius, en voor de politicoloog waarschijnlijk wel zonder waarde. Psychologisch is het al niet beter. De inleiding van Bullitt volgens wie vóór Freud geen psychologie zou hebben bestaan, is lekepraat. De constructies van Freud over de persoonlijkheid van Wilson, die zijn vader geadoreerd heeft, die altijd kinderverlangens heeft gehouden, die zijn jaloesheid op een broertje in (behoefte aan) vriendschap voor jongere mannen had omgezet, zijn geringe liefde voor zijn moeder (behalve als het hier en daar anders uitvalt), enz., het is alles een kaartenhuis, een fantasie, zoals Freud er zovele gebouwd heeft in zijn leven.

Hoewel de schrijvers wel aangeven dat Wilsons toegeven aan Lloyd George en Clémenceau tevens berustte op zijn wens Europa te behoeden voor bolsjewisering door of na een nog langere oorlog, kennen zij aan die politieke overwegingen geen waarde toe. Men moet ernstig overwegen of Wilson hier niet scherper zag dan Bullitt en Freud. De communistische opstanden na de eerste wereldoorlog hadden bij een verdere ontredde van Centraal-Europa zeker meer kans gemaakt dan het geval is geweest (tot 1923). Dat fascisme en nationaal-socialisme gekomen zijn kan men zeker niet aan Wilson alleen wijten!

Van het Amerikaanse politieke bestel heeft Freud geen benul. Hij extrapoleert zijn psychologische opvattingen buiten zijn gebied, zonder voor de andere gebieden geldende wetmatigheden te laten gelden.

Volgens de schrijvers was Wilson een streber, een stakker, een sukkel die niet veel gepresteerd heeft, een man die haast mislukt was, een man die vóór de vredesbesprekingen in Parijs nooit hard gewerkt had, kortom feitelijk een nul. Zijn zwakte wordt als vrouwelijk aangeduid, kenmerkend voor de geringe waardering van Freud voor de vrouw. Hoewel Wilsons ziekte in 1919 genoemd wordt, kennen de schrijvers daaraan later geen betekenis toe.

Slechts eens (pag. 168) komt er bewondering voor Wilson tot uiting en zo gaan ze zo ver toe te geven dat hij eens 'handelde als een groot man'. Als de grote staten op dat moment de leiding van de U.S.A. hadden aanvaard, was dat tot het geluk der mensheid geweest, schrijven zij — ook al heel naïef.

Het boek is slecht gecomponeerd. Delen van de inhoud van één hoofdstuk worden in een volgend opnieuw gebracht, soms met zelfde formuleringen.

Een onbeholpen, tendentius, politiek en psychologisch totaal onvoldoende boek. Zou Freud niet een van de schrijvers zijn geweest, het zou met een paar zinnen zijn afgedaan. Dat is wat het verdient.

F. Grewel

APTER, DAVID E., *The Politics of Modernization*. Chicago etc. (University of Chicago Press), 1965. —481 p. \$ 7.50.

Een politiek van modernisering vraagt om modernisering van de politiek, dat wil zeggen van het politieke systeem en het politieke proces. De systeem-analyse als politicologische methode verkrijgt door de studie van het moderniseringsproces in verschillende opzichten een dynamisch karakter. Modernisering houdt immers uitbreiding en wijziging van politieke rollen in, waardoor de grenzen van een politiek systeem en van zijn subsystemen voortdurend verlegd worden. De integratie en differentiatie van rollen tijdens dit proces en de in de bevolking levende wens tot modernisering, die haar machtsaanvaarding bevordert, leiden

tot accumulatie van macht. Bovendien vindt, naar de ervaring leert, gedurende het moderniseringsproces — met name dat in de huidige ontwikkelingslanden — een voortdurende wisseling van regeringsvormen plaats.

Om aan te kunnen tonen, op welke wijze en in welke richting politieke systemen veranderen en waarom sommige gedurende het moderniseringsproces stabiel zijn en andere niet, zal men als uitgangspunt een typologie moeten kiezen, om daarmee de overgangen van de systemen te kunnen karakteriseren. De typologie die Apter in zijn boek ontwerpt leidt hij af van twee criteria, een structureel criterium — de mate van centralisatie van het overheidsgezag — en een criterium ontleend aan het gehanteerde waardensysteem — religieuze of wereldse waarden. Aan de hand hiervan komt de schrijver tot twee hoofdtypen, het 'sacred-collectivity model' en het 'secular libertarian model' en vijf subtypen. De hoofdtypen hebben slechts theoretische waarde, de subtypen, die zich bewegen tussen het 'mobilization system' (hiërarchische besluitvorming en eeuwige waarden) en het 'reconciliation system' (piramidale besluitvorming en eindige waarden) daarentegen ook praktische waarde. Ten aanzien van deze subtypen bouwt Apter een aantal stellingen op met betrekking tot hun betekenis voor (de verschillende fasen) van het moderniseringsproces (samengevat op p. 39 e.v.). De belangrijkste stellingen zijn dat 1) reconciliatiesystemen het minst geschikt zijn voor de vestiging van een modern politiek bestel; 2) neo-mercantilistische systemen (hiërarchische besluitvorming en eindige waarden) het beste voldoen in de periode van begin- tot eindfase van modernisering en 3) mobilisatie-systemen in aanmerking komen om de overgang van 'laat-modernisering' naar 'vroeg-industrialisatie' te bewerkstelligen.

Helaas worden de vijf subtypen, waarvan er hier drie zijn aangeduid, onvoldoende scherp gedefinieerd en van elkaar onderscheiden, zodat de lezer het gehele boek door blijft twifelen of hij wel op dezelfde golflengte zit als de schrijver. Het noemen van landen als voorbeelden van een bepaald subtype helpt in deze niet veel. In sommige gevallen (Ghana, Nigeria) is twijfel mogelijk in welk jaar het betrokken systeem door de schrijver gedateerd wordt en in andere gevallen (Japan) zijn verschillende karakterisering en appreciaties van het betrokken regiem mogelijk. Met name wanneer men met de schrijver van mening verschilt over de appreciatie van een regiem, krijgt men het beeld, bij het tekortschieten van de definities, niet meer scherp. Hetzelfde bezwaar van onvoldoende scherpe definiëring gaat eigenlijk ook op voor het begrip 'modernisering' dat in het boek een centrale plaats inneemt. Modernisering wordt aangeduid als een speciaal geval van ontwikkeling en industrialisatie als een aspect van modernisering. Tot zover is er nog niets aan de hand. Vraagtekens rijzen echter als 'ontwikkeling' wordt aangeduid als een *resultaat* ('from the proliferation and integration of functional roles in a community'), 'modernisering' als een *proces*, dat leidt tot een nader aangeduide toestand en 'industrialisatie' als een *periode* ('in which the strategic functional roles are related to manufacturing'). Op de volgende bladzijde (p. 68) leest men dan: 'At its broadest, development is the process by which secular norms of conduct are universalized.'

Deze laatste definitie brengt de schrijver echter weer met zichzelf in tegenspraak. Wij hebben immers gezien dat de groei van de begin- naar de eindfase van modernisering volgens Apter het beste door een neo-mercantilistisch systeem, waarin aan *eindige* waarden ontleende gedragsnormen prevaleren, tot stand gebracht kan worden. Daarnaast hebben wij gezien, dat de daarop volgende overgang van modernisering naar industrialisatie het meest geschikt door een mobilisatie-systeem, waarin aan *eeuwige* waarden ontleende gedragsnormen prevaleren, zal worden bewerkstelligd. De overgang van modernisering naar industrialisatie met behulp van een mobilisatie-systeem zal dus tegelijkertijd als ontwikkeling en het tegendeel daarvan moeten worden gekwalificeerd. Een ander bezwaar tegen de op

pagina 68 gegeven definitie van ontwikkeling, is dat daarin al een van de voor- naamste elementen besloten ligt van de conclusie dat industrialiserende landen op de lange termijn naar 'reconciliation systems' tenderen.

Uit deze kritische kanttekeningen, die hier beperkt moeten blijven tot enkele grondslagen van David Apter's boek, moge blijken dat *The Politics of Modernization* minder geschikt is voor lezers, die niet met de behandelde problematiek vertrouwd zijn. Is men dat echter wel, dan zal men het werk, dat min of meer naast de gangbare stroom van ideeën staat, met vrucht — maar niet zonder grote inspanning — uitlezen. Het denken over de vormen van wisselwerking tussen maatschappelijke modernisering en modernisering van het politieke systeem, in termen van zowel veranderingen *binnen* het systeem als veranderingen *van* het systeem zelf, wordt er beslist door gestimuleerd.

I. Th. M. Snellen

TER RECENSIE ONTVANGEN PUBLIKATIES

De redactie kan zich door gebrek aan plaatsruimte gedwongen zien niet alle ontvangen publikaties te doen recenseren en behoudt zich het recht voor uit onderstaande lijst zo nodig een keuze te maken. Daarbij zal voorrang worden gegeven aan Nederlandse politicologische publikaties en aan werken die voor de politicologie in het algemeen van belang zijn.

Besluitvorming in de Europese gemeenschappen: theorie en praktijk. Door M. Lagrange, M. H. J. C. Rutten, T. Koopmans, P. J. G. Kapteyn, L. Metzemaekers en L. J. Brinkhorst. Deventer (Kluwer), 1968. —161 p. f 14,—.

Bulletin — Palestina —. Den Haag.

Gunawan, Basuki, *Kudeta, Staatsgreep in Djakarta.* De achtergronden van de 30 september-beweging in Indonesië. Meppel (Boom), 1968. —216 p. f 13,50.

Kwaadsteniet, W. de, *Het recht van kamerontbinding.* Deventer (Kluwer), 1968. —356 p. f 32,50.

Lall, Arthur, *How Communist China negotiates.* New York etc. (Columbia U.P.), 1968. —291 p. 72 sh.

Schoell, Franck L., *Geschiedenis van de Verenigde Staten.* Brugge etc. (Desclée De Brouwer), 1968. —391 p. f 12,50.

SUMMARIES

TENSIONS IN THE CATHOLIC PEOPLE'S PARTY

door C. S. L. Janse

The process of re-orientation in Dutch politics is most strongly manifest in the Catholic People's Party (K.V.P.). A comparison between the pattern of tensions in the five major Dutch parties shows that the Catholic People's Party — and the other confessional parties A.R.P. and C.H.U. as well — have a high percentage of tension-indications in the field of socio-economic policy (35% compared with 21% for the five parties together). Conversely the K.V.P. displays a low percentage of tension-indications in the field of cultural policy (7% compared with 19% for the five parties together).

It can be stated with a high degree of probability that the confessional parties have cultural policy as their basic sphere. On that point there is a high degree of harmony in the various parties, but on others there is more disagreement and therefore more tension-indications. Similarly, it may be assumed that the socialists (P.v.d.A.) and the liberals (V.V.D.) display few tension-indications in their basic sphere of socio-economic policy and more in the field of international and cultural policy. In a confessional party such as the K.V.P. two integrating factors exist — the religious principles and the political program — which may conflict with one another. In recent years the integrating factor of religious principles has decreased in importance in the Catholic People's Party; some groups within the party seek to eliminate it entirely.

As far as socio-economic policy is concerned, the coordination between left and right has always presented great problems. In february 1968 part of the left wing (the Radicals) left the party. A significant proportion (58%) of the opponents on the right manifests a distinct relation with the class of employers, while no less than 44% of the opponents on the left display a distinct relation with the working class.

The two major controversies in Dutch foreign policy after World War II — the decolonization of Indonesia and Western New Guinea — also gave rise to many tensions in the K.V.P. The first controversy led to a succession of part of the right wing (1947), which rejoined the K.V.P. when the issue became out of date (1955).

Since 1918 it has not been possible to form a stable Dutch cabinet without the participation of the Catholic party. This party can choose its coalition partners from the right (V.V.D.) or from the left (P.v.d.A.). This problem of choice results in many conflicts between the left and right wings of the K.V.P.

In the first decade after the war the Roman Catholic Church strongly supported the Catholic People's Party; this support, however, has now ceased. The Dutch Roman Catholics are now also more integrated in national life. All this means that the differences in political ideas within the K.V.P. are no longer compensated by a strongly integrating factor of common religious principles.

NIKLAS LUHMANN'S THEORY OF PUBLIC ADMINISTRATION

by J. P. Verhoogt

A critical review of Niklas Luhmann's *Theorie der Verwaltungswissenschaft* (Berlin, 1966), is presented.